Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Pyhäjärven Uposenmäen tuulivoimapuiston osayleiskaava

15.8.2023

Päiväys
Versio

SWECO

Suunnitelmassa kerrotaan maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat kaavaprosessissa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voidaan tehdä suunnittelun kuluessa tarkistuksia ja täydennyksiä tarpeen mukaan.

Sisältö

1. Perus- ja tunnistetiedot 5
1.1 Suunnittelualue 5
2. Tavoitteet 8
2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 8
3. Suunnittelutilanne 9
3.1 Maakuntakaava 9
3.2 Yleis- ja asemakaavat 13
3.2.1 Yleiskaavan sisältövaatimukset 15
4. Vaikutusten arviointi 16
4.1 Kaavoitus- ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen 16
5. Osalliset 17
6. Osallistuminen ja alustava aikataulu 18
7. Yhteystiedot ja tiedottaminen 19

Tiivistelmä

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 63 §:n mukaan ”kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoituksen ja merkityksen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista”.

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kerrotaan Pyhäjärven Uposenmäen tuulivoimapuiston kaavoituksen päätavoitteet, suunnittelun eteneminen, osallistumismahdollisuudet ja alustava aikataulu.

Uposenmäen tuulivoimahanketta kehittää Infinergies Finland Oy. Uposenmäen alueelle suunnitellaan kaikkiaan noin 15–21 maksimissaan 320 metrin korkuisesta tuulivoimalasta muodostuvaa tuulivoimapuistoa. Osayleiskaavalla luodaan edellytykset tuulipuiston toteuttamiselle. Alueelle laaditaan oikeusvaikutteinen osayleiskaava siten, että sitä voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 77a §). MRL 77 b § mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:

- yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
- suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
- tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

Uposenmäen yleiskaava on ns. hankekaava, jonka käytännön suunnittelun toteutuksesta vastaa Infinergies Finland Oy kaupungin ohjatessa kaavoitusta. Pyhäjärven kaupunki vastaa kaavoituksen sisällöstä ja kaavaprosessista maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Pyhäjärven kaupunginvaltuusto laittoi Uposenmäen (työnimellä Uponen) tuulivoimahankkeen osayleiskaavan vireille 26.9.2022 (§ 74).

Hanke kattaa tuulivoimalaitokset perustuksineen, niitä yhdistävät maakaapelit sekä hankealueelle rakennettavan tiestön.

Uposenmäen tuulivoimahankkeeseen liittyen sovelletaan YVA-menettelyä. Ympäristövaikutusten arviointi laaditaan YVA-lain (252/2017) ja asetuksen (277/2017), sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) edellyttämässä laajuudessa. Pyhäjärven Uposenmäen tuulivoimalahanke edellyttää YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn soveltamista, koska yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään kymmenen tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia.

Hankkeen toteuttaminen vaatii lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaiset rakennusluvat.

Osayleiskaavalla luodaan edellytykset tuulivoimapuiston toteuttamiselle. Yleiskaavan laadinnassa otetaan huomioon maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset.

Hankkeessa sovelletaan erillismenettelyä, jossa ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitus etenevät samanaikaisesti rinnakkain, mutta erillisinä menettelyinä omissa asiakirjoissaan. Erillismenettely on sovittu 7.12.2022 pidetyssä YVAL 8 § mukaisessa viranomaisten ennakkoneuvottelussa.

1. Perus- ja tunnistetiedot

Pyhäjärven Uposenmäen hankealueelle suunnitellaan enintään 15–21 voimalan tuulipuistoa, jossa voimaloiden yksikköteho tulisi olemaan noin 6–10 MW. Suunniteltujen voimaloiden napakorkeus on noin 200 metriä, roottorin halkaisija noin 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeus enintään 320 metriä.

Tuulivoimaloiden sijoitussuunnittelu tehdään osana hankesuunnittelua yleiskaavoituksen alkuvaiheessa. Tuulivoimalaitosten sijaintiin vaikuttavat mm. luonnonolosuhteet, melu- ja varjostusanalyysit sekä voimalaitosvalmistajasta riippuvat voimaloiden väliset minimietäisyydet optimaalisen tuotannon varmistamiseksi. Kaavarajaus, voimaloiden sijoittelu ja voimaloiden kokonaismäärä tarkentuvat kaavaprosessin aikana huomioiden kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) selvitykset, viranomaislausunnot, mielipiteet ja sidosryhmäkeskustelut.

Sijoituspaikoille johtavia teitä tulee mahdollisesti vahvistaa ja rakentaa osin kokonaan uusia tieyhteyksiä. Teiden tulee olla kantavalta osaltaan vähintään 5-6 metriä leveitä. Tuulivoimalan lavat kuljetetaan nostoalueelle kokonaisena, jolloin liittymissä ja kaarteissa vaaditaan runsaasti vapaata tilaa. Esimerkiksi kaarteissa saatetaan paikoittain tarvita 12 metrin tieleveys.

Hankkeen liittyminen sähköverkkoon tarkentuu hankkeen edetessä laadittavien vaikutusten arvioinnin ja hankesuunnittelun myötä.

1.1 Suunnittelualue

Hankealue sijaitsee Pyhäjärven kaupungin pohjoisosassa, missä se rajautuu Kärsämäen kuntarajaan. Hankealueen rajalta etäisyys Pyhäjärven keskustaan on noin 17 km etelän suunnassa, Haapajärven keskustaan lounaan suunnassa noin 30 km, Kärsämäen keskustaan pohjoisen suunnassa noin 15 km ja Kiuruveden keskustaan kaakon suunnassa noin 35 km. Hankealueen pinta-ala on noin 2200 ha.

Ympäristö

Hankealueella kallioperä on pääasiassa gneissiä ja maaperä silttimoreenia ja turvemaita. Hankealueella on kaksi ojittamatonta suota (Leväneva ja Kivineva), mutta niiden ja ylipäänsä koko hankealueen hydrologia on todennäköisesti muuttunut merkittävästi laajojen ojitusten vuoksi. Hankealueelle ei sijoitu arvokkaita geologisia kohteita. Lähin happamien sulfaattimaiden kohde (kohtalainen esiintymistodennäköisyys) sijaitsee n. 13 km etäisyydellä hankealueen rajalta. Lähin luokiteltu pohjavesialue (Porkankangas) sijaitsee n. 7 km etäisyydellä hankealueelta. Ainoat hankealueella sijaitsevat nimetyt vesistöt ovat Haukipuro ja Haudanjoki. Pääosa hankealueen pintavesistä valuu Hautajokea pitkin pohjoiseen ja edelleen Pyhäjokeen, joka on tyypiltään keskisuuri kangasmaiden joki.

Topografialtaan alue on hyvin tasaista ja maanpinnan korkeus vaihtelee pääasiassa välillä 135 m mpy – 165 m mpy. Korkeuseroja on eniten hankealueen pohjoisosassa. Hankealueella kulkee metsäautoteitä ja sen pohjoisosassa sijaitsee maa-aineksen ottopaikka.

Suojelualueet

Lähin Natura 2000-verkoston alue on Haudannevan SAC Natura 2000 (FI1002004)-alue hankealueen kaakkoispuolella noin 1 km etäisyydellä. Muita lähiseudun Natura 2000-alueita ovat Nurmesjärven Natura-alue (SPAFI1101802) noin 10,2 km etäisyydellä hankealueen länsipuolella, Kärsämäenjärvet

alue (SACFI1002002; SPAFI1002002) ja Sammakkolammen metsä (SACFI1104407) noin 11 km etäisyydellä hankealueen itäpuolella. Valtion mailla sijaitsevia lähiseudun suojelualueita ovat Haudannevan suojelualue (ESA302771) hankealueen kaakkoispuolella (myös Natura-alue) ja Lapinniemen suojelualueet (ESA302765) hankealueen pohjoispuolella. Lähimmät yksityismaiden suojelualueet ovat Lukkarokankaan luonnonsuojelualue (YSA117702) noin 1,5 km etäisyydellä ja Hautajoen luonnonsuojelualue noin 3 km etäisyydellä (YSA234056) hankealueen pohjoispuolella sekä Koposen luonnonsuojelualue (YSA230502) hankealueen länsipuolella, noin 9 km etäisyydellä.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Hankealueen lähivaikutusalueella (alle 6 km päässä) sijaitsevat maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Haapapuron kulttuurimaisema Pyhäjokivarressa (hankealueen länsipuolella noin 1,5 km päässä), Jokikylän – Ruhkaperän jokimaisemat (hankealueen lounaispuolella noin 2,5 km päässä), Hautajoen kulttuurimaisema (hankealueen luoteispuolella noin 5 km päässä) ja Venetpalon kulttuurimaisema (hankealueen luoteispuolella noin 6 km päässä). Arvokkailla maisema-alueilla on maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Miilurannan asutusmaisema sijaitsee hankealueen pohjoispuolella, lähimmiltä osiltaan noin 8,5 km päässä.

Asutus

Hankealueella ei sijaitse asuin- tai loma-asuinrakennuksia. Hankealueella on kuusi muuta rakennusta. Lähimmät asuin- tai lomarakennukset sijoittuvat Lähdekankaalle hankealueen eteläpuolelle lähimmillään noin 1,2 kilometrin etäisyydelle voimaloista. Lisäksi 1,8 kilometrin etäisyydellä hankealueen pohjoispuolella Kärsämäen kunnan puolella on yksittäinen lomarakennus, ja länsipuolella asuin- ja lomarakennuksia lähimmillään hieman alle 2 kilometrin etäisyydellä Pyhäjärven ja Kärsämäen alueilla kuntarajan tuntumassa.

Lähialueella pysyvä asutus keskittyy hankealueen länsipuolelle Pyhäjoen varsille, lähimmillään alle 2 km päähän hankealueesta. Asutuskeskittyminä tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä erottuvat Jokikylä ja Haapapuro, jotka sijaitsevat 1,5–2,5 km päässä tuulivoima-alueesta. Hankealueen pohjois- ja itäpuoli on laajalta alueelta asumatonta, alueella on muutamia yksittäisiä loma-asuntoja.

Pyhäjärven keskustaajama sijaitsee hankealueen eteläpuolella noin 15 km päässä, Kärsämäen keskustaajama hankealueen pohjoispuolella noin 15 km päässä ja Haapajärven keskustaajama hankealueen länsipuolella noin 31 km päässä.

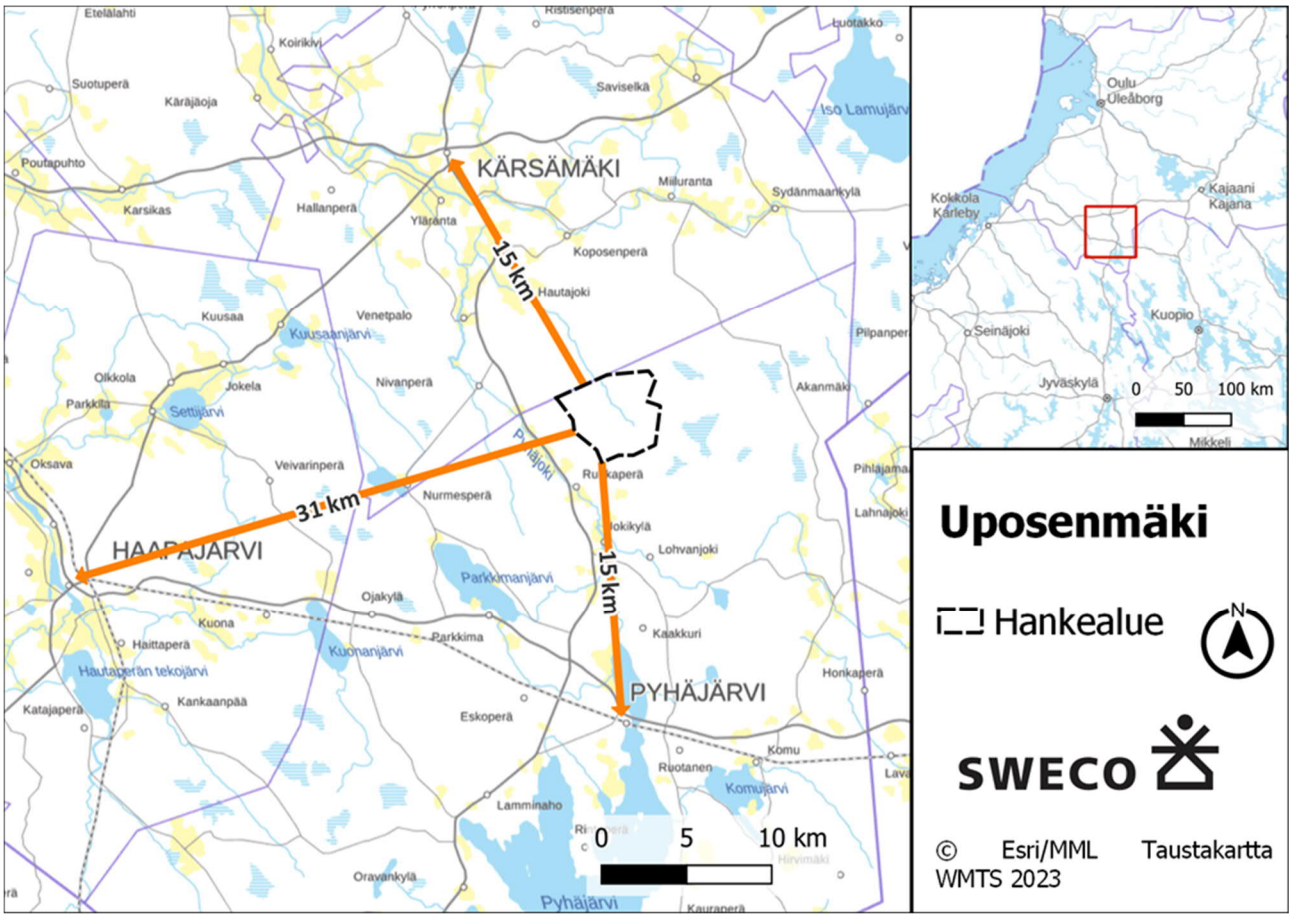

Hankealueen sijoittuminen Pyhäjärvelle Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, Kärsämäen kuntarajalle.

2. Tavoitteet

Yleiskaavan laatimisen keskeisenä tavoitteena on laatia tuulivoimapuiston rakentamisen mahdollistava yleiskaava. Yleiskaava laaditaan MRL 77 a §:n mukaisena tuulivoimayleiskaavana, jolloin sitä voidaan käyttää suoraan tuulivoimaloiden rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Tavoitteena on osaltaan edistää myös Suomen ilmastotavoitteiden toteutumista. Suunnittelussa huomioidaan lisäksi maakunnalliset tavoitteet.

Yleiskaavan suunnittelussa huomioidaan alueen ominaispiirteet. Tavoitteena on laatia yleiskaava siten, että tuulivoimapuiston rakentamisen kielteiset ympäristövaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tuloksia hyödynnetään kattavasti yleiskaavan laadinnassa.

Suunnittelussa huomioidaan myös kaavaprosessin aikana toteutettavissa vuorovaikutusmenettelyissä esille nousevat tavoitteet ja näkemykset. Kaavatyön tavoitteet tarkentuvat prosessin aikana.

2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää maakunta-, yleis- ja asemakaavojen ohella. Tavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Keskeiset teemat valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ovat toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Tuulivoimahankkeita koskevat erityisesti energiahuollon tavoitteet, joiden osalta yleistavoitteissa todetaan, että ”Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia”. Lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet korostavat tuulivoimarakentamisessa pyrkimystä keskitettyihin ratkaisuihin sekä tuulivoimarakentamisen ja muiden alueidenkäyttötarpeiden yhteensovittamista. Tuulivoimarakentamista koskevien tavoitteiden lisäksi tuulivoima-alueiden suunnittelussa on otettava huomioon muutkin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, kuten esimerkiksi maisemaa, luonnonarvoja ja kulttuuriperintöä, puolustusvoimien toiminnan turvaamista sekä lentoturvallisuutta koskevat tavoitteet.

Toimivien yhteysverkostojen ja energiahuollon osalta VAT:ien erityistavoitteissa mainitaan lisäksi mm. että ”voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä”.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioidaan maakuntakaavoituksessa, jonka kautta ne konkretisoituvat myös alemman tason kaavoihin ja muihin alueidenkäytön suunnitelmiin.

3. Suunnittelutilanne

3.1 Maakuntakaava

Maakuntakaavoituksella ohjataan maakunnan alueiden käytön suunnittelua ja luodaan linjauksia koko maakuntaa koskevalle maankäytölle. Maakunnan suunnittelussa huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet ja sovitetaan ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Maakuntaliitto vastaa maakuntakaavan laatimisesta ja sen ajan tasalla pitämisestä. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Siinä pyritään löytämään ratkaisu ylikunnallisiin, seudullisiin ja muihin vaikutuksiltaan laajoihin suunnittelukysymyksiin. Maakunnan omien sisäisten tavoitteiden ohella maankäytön suunnittelua ohjaavat valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maankäyttö- ja rakennuslaki.

Hankealueella ovat voimassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavat. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on uudistettu vaiheittain:

1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu 23.11.2015 (lainvoimainen 3.3.2017). Kaavan teemoja ovat energiatuotanto ja -siirto, kaupan palvelurakenne ja aluerakenne, taajamat, luonnonympäristö ja liikennejärjestelmät.

2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 7.12.2016 (lainvoimainen 2.2.2017). Kaavan teemoja ovat kulttuuriympäristö, maaseudun asutusrakenne, virkistys ja matkailu ja jätteen käsittely.

3. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 11.6.2018 (lainvoimainen 21.1.2022). Kaavan teemoja ovat muun muassa seudulliset tuulivoima-alueet, kiviaines- ja pohjavesialueet, uudet kaivokset sekä muut tarvittavat päivitykset.

Tuulivoimatuotantoa on tarkasteltu 1. ja 3. vaihemaakuntakaavoissa. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoissa on osoitettu seudullisesti merkittävät, yli 10 voimalan tuulivoima-alueet.

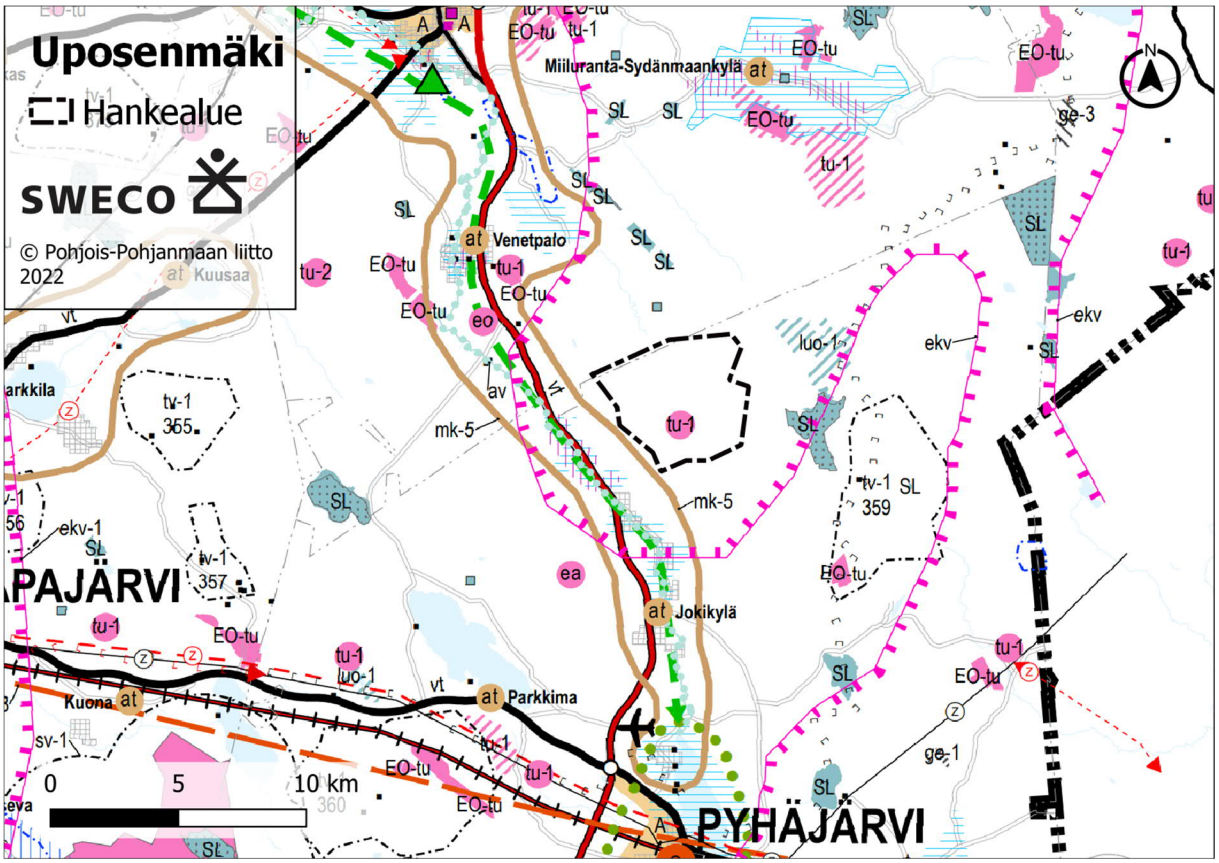

Ote voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta (Pohjois-Pohjanmaan liitto). Hankealueen sijainti on esitetty mustalla pistekatkoviivalla.

3.1.1 Hankealueelle osoitetut maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset

Voimassa olevissa maakuntakaavoissa hankealuetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueena. Alueelle ei sijoitu voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoimalle ristiriitaisia maankäytön muotoja.

Hankealueelle on osoitettu turvetuotantoon soveltuva alue tu-1:

tu-1 **TURVETUOTANTOON SOVELTUVA ALUE (tu-1)** *(1. ja 3.vmkk)*

tu-1

Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia suoalueita.

Suunnittelumääräykset:

Alueen käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen ja kulttuuriympäristöön, tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin sekä poronhoitoalueella turvattava poronhoidon edellytykset.

Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden ominaisuudet, paikalliset maankäyttötarpeet ja suoluonnon tila ja pyrittävä käyttöön, jonka aiheuttama vesistökuormitus ei vaikeuta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Jälkikäytön suunnittelussa tulee pyrkiä edistämään maatalouskäyttöä

sellaisilla alueilla, joilla on maatalousmaan tarvetta, kuitenkin poronhoitoalueella tulee välttää alueiden ottamista maatalouskäyttöön.

Hankealue kuuluu mineraalivarantoalueeseen:

ekv **MINERAALIVARANTOALUE** *(3.vnkk)*

Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja.

Kehittämisperiaatteet:

Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet.

3.1.2 Hankealueen lähialueille osoitetut maakuntakaavamääräykset

Maakuntakaavassa hankealueen kaakkoispuolella sijaitsee tuulivoimaloiden alue tv-1 359:

tv-1 301 **TUULIVOIMALOIDEN ALUE (tv-1)** *(1. ja 3.vnkk)*

Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

Hankealueen itäpuolella sijaitseva Haudanneva osoitetaan luonnonsuojelualueena SL. Hankealueen pohjoispuolella on pienempi yksittäinen luonnonsuojelualue:

SL **LUONNONSUOJELUALUE** *(1. ja 3.vnkk)*

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Hankealueen itäpuolella on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue luo-1:

luo-1 **LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA TÄRKEÄ SUO-ALUE** *(1. ja 3.vnkk)*

Merkinnällä osoitetaan sellaisia suoalueita, joilla osassa suoaluetta on todettu olevan maakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja.

Hankealueen itäpuolella kulkee moottorikelkkareitti tai -ura:

MOOTTORIKELKKAILUREITTI TAI -URA *(2. ja 3.vnkk)*

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevia ja suunniteltuja moottorikelkkailun pääreittejä.

Pyhäjokivarressa hankealueen länsipuolella sijaitsevia alueita koskevat seuraavat maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset:

mk **MAASEUDUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE** *(2. ja 3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan ylikunnallisia maaseutuasutuksen alueita, joilla kehitetään erityisesti maatalouteen ja muihin maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan tukeutuvaa asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Vyöhykkeillä on tarvetta kehittää kuntien yhteistyöllä yhtenäisiä suunnitteluperiaatteita.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE *(2. ja 3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Pohjois-Pohjanmaan päivitysinventointi 2013–2015; Kainuun päivitys- ja täydennysinventointi 2011–2013). Luettelot alueista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan ja 3. vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksissa.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYM-PÄRISTÖ *(2. ja 3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat aluemaiset rakennetut kulttuuriympäristöt ja tieosuudet. Osa kohteista ei näy kaavakartalla; luettelo kaikista maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja -kohteista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteissä 4 ja 5 sekä 3. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteessä 5 a.

Jokikylä on osoitettu kylänä:

at **KYLÄ** *(2. ja 3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan maaseutuasutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä.

VIHERYHTEYSTARVE *(2.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutujen ja jokilaaksovyöhykkeiden sisäisiä ja niitä yhdistäviä tavoitteellisia ulkoilun runkoreittejä ja niihin liittyviä pienialaisia virkistysalueita. Merkintään sisältyy sekä olemassa olevia että kehitettäviä ulkoilu-, pyöräily-, melonta- ym. reittejä.

vt/kt **MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA VALTATIE (vt) / KANTATIE (kt)** *(1. ja 3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan huomattavaa tien parantamista, joka on verrattavissa tien uus- tai laajennusinvestointeihin.

av **ARVOKAS VESISTÖ** *(3.vmkk)*

Merkinnällä osoitetaan lohikannan elvytysohjelmaan sisältyneiden jokien pääuomat, uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä ja muita erityisiä luonnon- tai kalatalousarvoja omaavia vesistöjä.

3.1.3 Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen suunnitellut pääteemat ovat:

- Aluerakenne ja saavutettavuus
- Liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet
- Energiantuotanto, varastointi ja siirto
- Viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu
- Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaava on tullut vireille 11.10.2021. Kaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 8.8.-23.9.2022. Tavoiteaikataulun mukaan kaava etenee ehdotusvaiheeseen vuoden 2023 aikana ja se on tarkoitus viedä hyväksymiskäsittelyyn kesällä 2024.

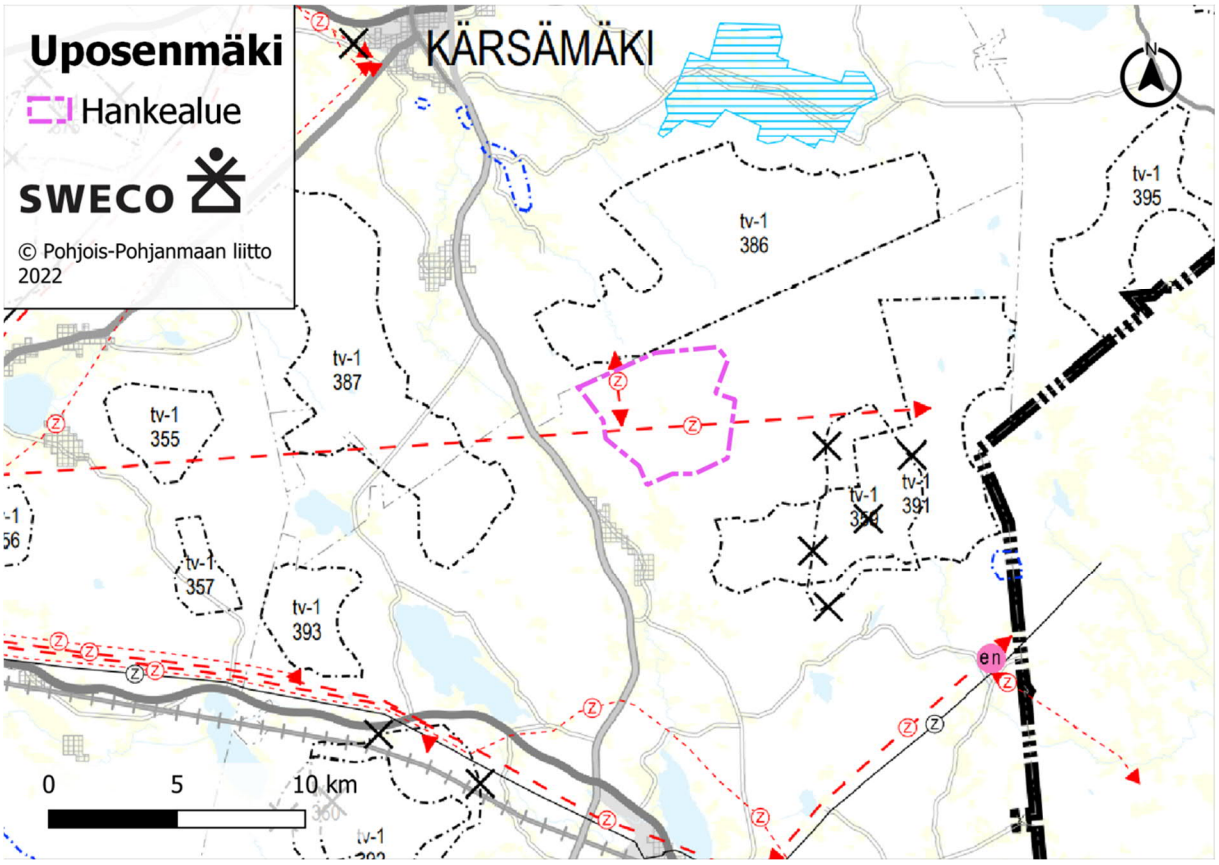

Ote Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Hankealue osoitetaan kartalla pinkillä rajauksella. Kaavaluonnoksessa on osoitettu Uposenmäen aluetta ympäröiville seuduille useita tuulivoima-alueita. Merkinnällä tv-1 on kaavassa osoitettu maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen.

3.2 Yleiskaavat ja asemakaavat

3.2.1 Voimassa olevat yleiskaavat ja asemakaavat

Suunnitellulle hankealueelle ei sijoitu voimassa olevia yleiskaavoja tai asemakaavoja.

Uposenmäen hankealuetta lähimmät yleiskaavoitetut alueet sijaitsevat Kärsämäen keskustaajamassa, lähimmillään noin 12 km päässä, Pyhännällä Iso-Lamujärvellä, noin 20 km päässä, ja Pyhäjärveä ympäröivillä alueilla, noin 10 km päässä hankealueesta.

Hankealueen vaikutusalueella on useita jo luvitettuja ja rakennettuja tuulivoima-alueita, joilla on voimassa olevat tuulivoimaosayleiskaavat. Hankealueen luoteispuolella sijaitsevat Hankilanneva ja Kesonmäki, hankealueen länsipuolella Ristiniitty, Sauviinmäki II ja Välikangas ja hankealueen lounaispuolella Murtomäki. Lähimpänä Uposenmäen hankealuetta sijaitsee jo rakennetut Välikangas ja Ristiniitty noin 15 km päässä hankealueesta.

Lähimmät asemakaava-alueet sijaitsevat Pyhäjärvellä valtatien 4 ja valtatien 27 risteysalueella ja keskustaajaman alueella sekä Haapajärven ja Kärsämäen keskustaajamien alueilla. Lähinnä Uposenmäen hankealuetta sijaitseva asemakaavoitettu alue, valtateiden risteysalue Pyhäjärvellä, sijaitsee yli 10 km päässä hankealueesta. Pyhäjärven taajaman asemakaava-alueisiin on etäisyyttä noin 15 km, Kärsämäen taajaman asemakaava-alueisiin noin 15 km ja Haapajärven taajaman asemakaava-alueisiin noin 30 km.

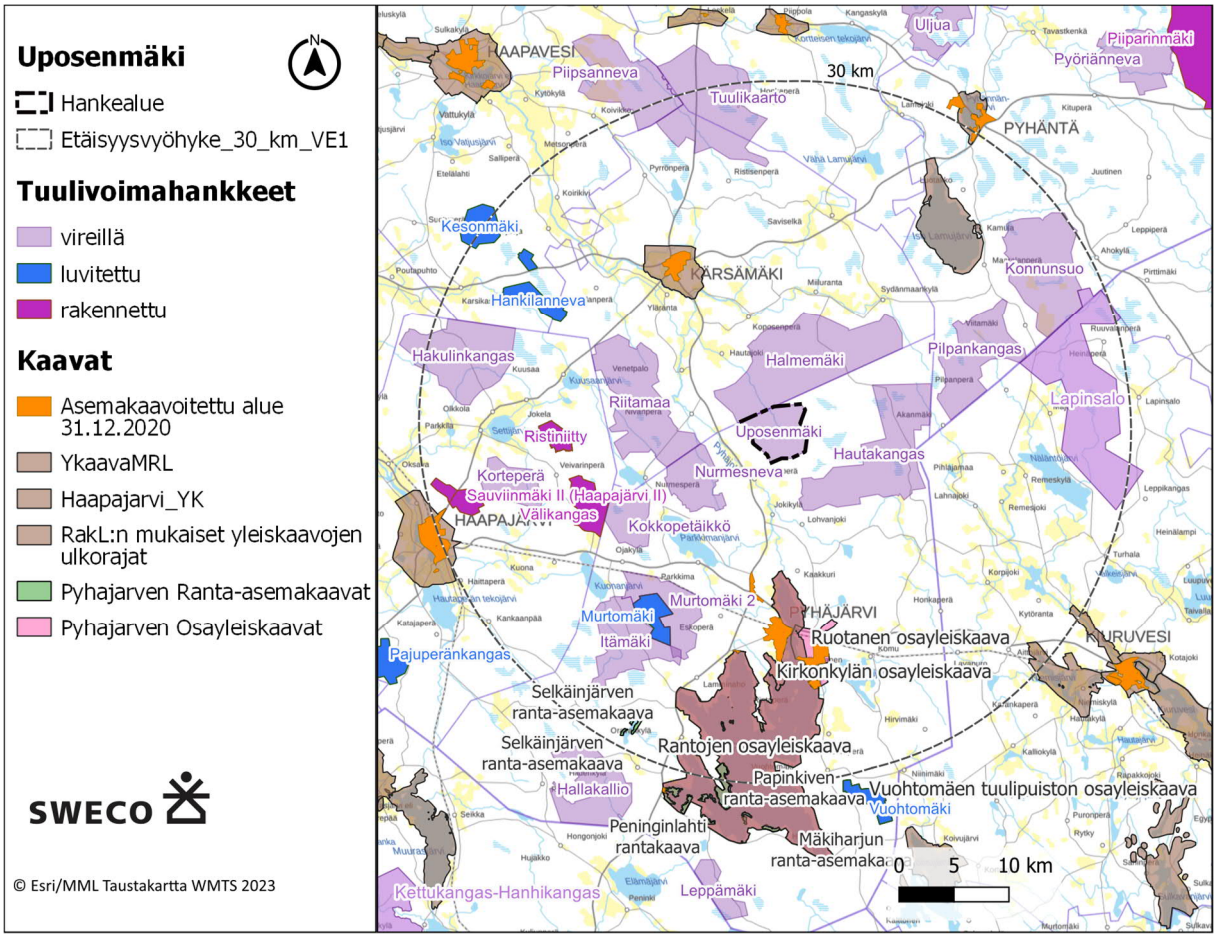

Lähialueen voimassa olevat ja vireillä olevat yleis- ja asemakaavat sekä tuulivoimayleiskaavat

3.2.2 Vireillä olevat yleiskaavat

Uposenmäen hankealueen lähialueella on useita suunnittelu- ja esiselvitysvaiheessa olevia tuulivoimahankkeita. Alueiden sijainnit ja rajaukset näkyvät yllä olevalla kartalla.

Uposenmäen hankealueen läheisyydessä (alle 10 km päässä) ovat vireillä Halmemäen, Hautakankaan ja Riitamaan – Nurmesnevan tuulivoimaosayleiskaavat.

Halmemäen tuulivoimapuiston osayleiskaava Kärsämäellä on tullut vireille 17.5.2021. Hankealueelle suunnitellaan vajaan 70 uuden tuulivoimalan rakentamista.

Hautakankaan tuulivoimapuiston yleiskaava on tullut vireille 30.9.2019. Hankealueelle suunnitellaan enintään 50 uuden tuulivoimalan rakentamista. Kaavaehdotus on ollut nähtävillä 1.3. - 30.3.2023 välisen ajan.

Riitamaan-Nurmesnevan alue sijaitsee Kärsämäen kunnan ja Pyhäjärven kaupungin alueilla. Tuulivoimahanke muodostuu korkeintaan 53 tuulivoimalasta. Tuulivoimaloista noin 36 sijoittuu Kärsämäen puolelle ja noin 17 Pyhäjärven puolelle. Riitamaan tuulivoimaosayleiskaava Kärsämäellä ja Nurmesnevan tuulivoimaosayleiskaava Pyhäjärvellä on kuulutettu vireille 12.10.2022.

Hieman etäämpänä hankkeen vaikutusalueella (10–30 km päässä) sijaitsevat vireillä olevat Pilpankankaan, Konnunsuon, Lapinsalon, Piipsannevan, Tuulikaarron, Hakulinkankaan, Korteperän, Kokkopetäikön, Murtomäki 2:n ja Itämäen tuulivoimaosayleiskaavat.

3.2.3 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Suunnittelussa huomioidaan maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset:

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.
Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

4. Vaikutusten arviointi

Kaavaa laadittaessa selvitetään tarpeellisessa määrin suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset tehdään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

4.1 Kaavoitus- ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen

Hankkeessa sovelletaan erillismenettelyä, jossa ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja kaavoitus etenevät samanaikaisesti mutta erillisinä menettelyinä omissa asiakirjoissaan. Uposenmäen tuulivoimahankkeeseen liittyen sovelletaan YVA-menettelyä. Ympäristövaikutusten arviointi laaditaan YVA-lain (252/2017) ja asetuksen (277/2017), sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) edellyttämässä laajuudessa. YVA-menettelyssä laadittava YVA-ohjelma on tavoitteena asettaa nähtäville samaan aikaan kaavoitusta koskevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) kanssa. YVA-selostus on tavoitteena asettaa samaan aikaan nähtäville kaavoituksen valmisteluvaiheen aineiston kanssa. Kaavahankkeen ja YVA-menettelyn yleisötilaisuudet pyritään järjestämään yhdistetysti.

Yleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu pääosin YVA-menettelyn tuloksiin. Laadittavien selvityksien sisältö on kuvattu tarkemmin hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa.

Hankkeeseen liittyen tehdään seuraavat selvitykset:
Luonto

- Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys
- Linnustoselvitykset
- Pesimälinnustoselvitys
- Muuttolinnusto (kevätmuutto, syysmuutto)
- Päiväpetolintutarkkailu
- Metsäkanalintujen soidinpaikat
- Pöllöselvitys
- Muuttolintujen törmäysmallinnus
- Päiväpetolintutarkkailu (viranomaiskäyttöön)

Eläimistöön liittyvät selvitykset

- Nisäkkäiden lumijälkilaskenta
- Metsäpeuraselvitys olemassa olevaan aineistoon perustuen
- Saukkoselvitys

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisen lajiston selvitykset

- Lepakoiden detektoriselvitys
- Liito-orava
- Viitasammakko
- Natura-arvioinnin tarveharkinta, Haudanneva (FI1002004, SAC)

Maisema- ja kulttuuriympäristö

- Havainnekuvat ja näkyvyysanalyysit
- Arkeologinen selvitys
- Sidosryhmä-/asukaskysely (tarvittaessa)
- Melu- ja varjostusselvitys

5. Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Yleiskaavan osallisia ovat ainakin seuraavat tahot:

- Maanomistajat
- Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa:
  - Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja loma-asukkaat sekä vuokralaiset
  - Yritykset (mm. matkailuyritykset) ja niiden työntekijät
  - Laitokset ja niiden käyttäjät
  - Elinkeinojen harjoittajat
- Viranomaiset ja hankkeessa niihin verrattavat yritykset ja keskeiset yhteisöt:
  - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
  - Pohjois-Pohjanmaan museo
  - Pohjois-Pohjanmaan liitto
  - Pohjois-Suomen AVI
  - Naapurikunnat (mm. Haapajärvi, Kärsämäki)
  - Peruspalvelukuntayhtymä Selänne
  - Puolustusvoimat
  - Metsähallitus
  - Suomen metsäkeskus
  - Jokilaaksojen pelastuslaitos
  - Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
  - Suomen Turvallisuusverkko Oy (STUVE)
  - Luonnonvarakeskus LUKE
  - Fingrid Oyj
  - Elenia Oy
  - PyhäNet OY
  - MTK Pyhäjärvi
- Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:
  - Vaikutusalueen kyläyhdistykset
  - Vaikutusalueen riistanhoitoyhdistykset ja metsästysseurat
  - Yrittäjäyhdistykset
  - Luonnonsuojelupiirit (Pohjois-Suomenselkä, Pohjois-Pohjanmaa)
  - Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Birdlife Keski-Pohjanmaa
  - Vaikutusalueen metsänhoitoyhdistykset
  - Tiekunnat
  - Teleoperaattorit

Osallisten listaa täydennetään tarvittaessa suunnitteluprosessin aikana.

6. Osallistuminen ja alustava aikataulu

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisestä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain luvussa 8. Suunnittelun aikataulu tarkentuu prosessin edetessä. Kaavan hyväksymisaikatauluun vaikuttaa osaltaan myös vireillä olevan maakuntakaavan hyväksymisen aikataulu.

Aloitusvaihe 1-8/2023

- Kaavan vireilletulo (26.9.2022)
- OAS ja YVA-ohjelma nähtäville elokuussa 2023 >osalliset voivat jättää mielipiteitä
- Järjestetään esittely- ja keskustelutilaisuus

Valmisteluvaihe 9-12/2023-1-6/2024

- Kaavaluonnoksen ja YVA-selostuksen valmistelu
- Kaavaluonnoksen ja YVA-selostuksen nähtäville asettaminen keväällä 2024
- Osalliset voivat jättää mielipiteitä
- Järjestetään esittely- ja keskustelutilaisuus

Ehdotusvaihe 5-9/20244

- Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta kesällä 2024
- Saatu palaute huomioidaan kaavaehdotuksen valmistelussa
- Kaavaehdotus nähtäville loppukesällä 2024
- osalliset voivat jättää muistutuksia

Hyväksymisvaihe 10-/2024

- Ehdotusvaiheen palautteen käsittely ja vastineet
- Mikäli merkittäviä muutostarpeita ei ilmene, etenee kaava kunnan hyväksymiskäsittelyyn (seudullisena hankkeena yleiskaava voidaan hyväksyä vasta maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen.)

Hankkeen suunnitteluprosessi toteutetaan tiiviissä yhteistyössä asukkaiden ja muiden osallisten sekä eri viranomaisten kanssa.

7. Yhteystiedot ja tiedottaminen

Lisätiedot:

Kaavoituksesta vastaava:	YVA-menettelyn konsultti:
Pyhäjärven kaupunki Sami Laukkanen tekninen johtaja p. 044 445 7684 sami.laukkanen@pyhajarvi.fi	Sweco Finland Oy Pekka Lähde ympäristöasiantuntija p. 050 329 4346 pekka.lahde@sweco.fi
Kaavaa laativa konsultti:	**Hankkeesta vastaava:**
Sweco Finland Oy Iikka Ranta Projektipäällikkö, arkkitehti p. 040 763 0161 iikka.ranta@sweco.fi	Infinergies Finland Oy Projektijohtaja Riina Salminen p. 041 3144 936 Hankekehitysjohtaja Annika Reichel p. 041 315 5384 etunimi.sukunimi@infinergies.com

Palaute kuulemisten yhteydessä:

Sähköisesti pyhajarvi@pyhajarvi.fi

tai postiosoitteeseen

Pyhäjärven kaupunki
Ollintie 26
86800 Pyhäsalmi

Kuulutukset julkaistaan:

- Pyhäjärven kaupungin virallisella ilmoitustaululla ja sähköisesti: https://www.pyhajarvi.fi/ →kuulutukset
- Ympäristöhallinnon internet-sivuilla osoitteessa: https://www.ymparisto.fi/ (YVA-menettelyä koskevissa vaiheissa)
- Seuraavissa paikallislehdissä: Selänne ja Pyhäjärven Sanomat

Suunnitteluaineistoon voi tutustua: https://www.pyhajarvi.fi/kaavamuutokset